

İSTİVÂNÂME

(استوانامه)

Hurûfilîğin önemli şahsiyetlerinden

Emîr Gıyâseddin'in

(ö. 852/1449'dan sonra)

kaleme aldığı, fırkanın kurucusu

Fazlullah-ı Hurûfî'nin hayatı, fikirleri,

halifeleri hakkında bilgi veren

ana kaynaklardan biri

(bk. EMÎR GİYÂSEDDİN).

İSTÎZAN

(bk. İZİN).

İSTOLNİ BELGRAD

Macaristan'da

XVI-XVII. yüzyıllarda

Osmanlı sancak merkezi olan

bir şehir.

Macarca'sı ilk zamanlarda Fehérvár, daha sonra Székesfehérvár, Almanca'sı Stuhlweißenburg, Latince'si Alba Regia olup Osmanlılar tarafından Sırpça "beyaz başşehir" anlamına gelen "stolni belgrad"dan türetilen İstolni (İstoni) Belgrad ve Belgrad-ı Üngürüs adıyla anılmıştır. Macaristan'ın batı kısmında Transdanubya bölgesinde, Eskiçağ'dan beri meskûn olan düz bir alanda X. yüzyılda kurulan şehir, Aziz István döneminde (1000-1038) krallık merkezlerinden biri sıfatını kazandı. Burada gömülen István'ın halefleri bütün Ortaçağ boyunca çoğunlukla bu şehirde taç giydi (son defa 1526'da János Szapolyai, 1527'de bir yıl önce kral seçilen Habsburg hânedanına mensup Ferdinand) ve toprağa verildi. Budin (Buda) ve Esterгон (Esztergom) zamanla daha büyük önem kazandıysa da burası kutsal bir merkez olarak saygınlığını korudu. Kral Mátyás'ın 1490'daki ölümünden az sonra oldukça bakımsız durumda olan kale Habsburg Maximilian'ın kuvvetleri tarafından zaptedildi. Ancak 1491 yılında István Báthori ile Pál Kinizsi burayı geri aldı.

Buda-Esztergom-Székesfehérvár üçgeni, stratejik ve mânevî önemi dolayısıyla Osmanlılar'ın başlıca hedefini teşkil etti. Budin'in 948'de (1541) ele geçirilmesinden sonra asıl yönü Viyana olan 950 (1543) seferi sırasında Estergon'un kuşatılmasının ardından başında Kanûnî Sultan Süleyman'ın bulunduğu 35-40.000 kişilik Osmanlı ordusu, hemen hemen her

tarafından batakliklarla çevrili ve kısmen yeniden tahkim edildiği için savunma gücü yüksek Székesfehérvár'ı kuşatma altına aldı. Bu tarihte Ferdinand'ın kontrolünde bulunan kalede, kumandan György Varkocs (Warkoch) ile tahminen 6000 kadar değişik milletlere mensup muhafız vardı. Bazı kaynaklara göre şehir halkı savaşı teslim olmadan yana idi. Kuşatma sürerken dış kaleden iç kaleye dönmek isteyen müdafilere şehir halkı kapıyı açmadı ve bunun neticesinde Varkocs ve yanındakiler hendeklerde can verdiler. 3 Cemâziyelâhîr 950'de (3 Eylül 1543) ahalî ve geri kalan askerler Osmanlılar'la anlaşarak Székesfehérvár'ı onlara teslim ettiler. Bazı tarihçilere göre Ferdinand'a baş eğdikleri ve silâh sakladıkları için önde gelen sivillerin bir kısmı idam edildi, askerler ise serbestçe ayrılabilirdi (Peçuylu İbrâhim, I, 260-261).

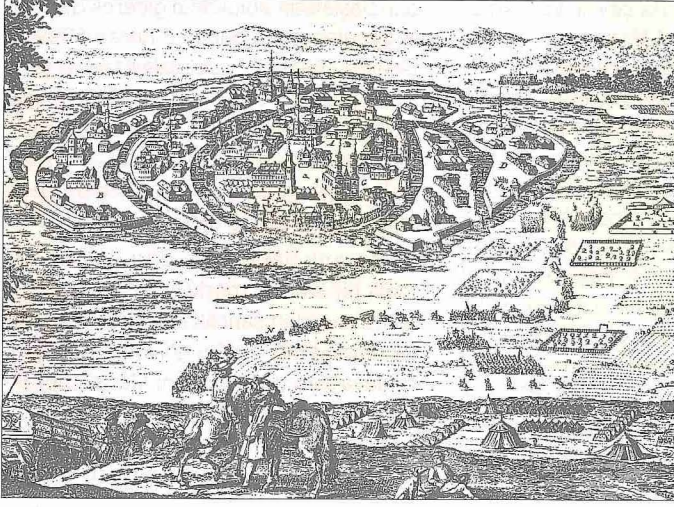
XVI. yüzyılın sonuna kadar buraya yönelik olarak ciddi bir askerî faaliyete girişilmedi. 1565'te şehrin Macar hâkimi, Györ (Yanık) kumandanına teslim olmaya hazır olduklarını bildirdiyse de Viyana bu planı durdurdu. Muharrem-Safer 1002'de (Ekim-Kasım 1593) Kont Hardegg'in birlikleri şehir kuşattılar; ancak kalenin yarımına gelen Osmanlı kuvvetlerinin 3 Kasım'da Pákoz'da ve Istolni Belgrad arasında yenilgiye uğratıldığı sırada yarıda bıraktıkları kuşatmayı hâlâ belli olmayan sebeplerle sürdürmediler. Şevval 1007'de (Mayıs 1599) şehrin varoş kısmı Macar ve Avusturyalı birliklerin beklenmedik hücumu neticesinde geçici olarak alındıysa da direnen kale ele geçirilemedi. 1010'da (1601) buraya 28.000 kişilik kuvvet sevk edilmesine rağmen başkumandan Prens Henri Mercoeur kaleyi ele geçirmekte zorlandı. General Russworm'un birliklerinin hiç kimsenin geçemeyeceği sanılan bataklikları aşarak Sziget mahallesi ni ele geçirmesinin ardından diğer dış semtler kısa sürede alındı. 22 Rebiülevvel'de (20 Eylül) kanlı bir savaştan sonra Avusturyalılar kaleyi zaptettiler. Bir ay sonra şehrin yakınında on altı gün süren meydan savaşı, burayı geri almak için gelen Osmanlı kuvvetlerinin yenilgisiyle neticelendi. Ancak ertesi yıl Vezîriâzam Yemişçi Hasan Paşa şehri tekrar Osmanlı topraklarına kattı (11 Ramazan 1011 / 22 Şubat 1603). Bu ikinci zaptından sonra seksen altı yıl daha Osmanlı idaresinde kalan şehir, Budin'in 1097'de (1686) düşmesiyle kısa bir süre için Budin beylerbeyiliğinin merkezi rolünü üstlendi. Ancak 1687 yılında Avusturyalılar tarafın-

dan başlatılan ablukanın giderek daha sıkı uygulanması sonucu 8 Receb 1099'da (9 Mayıs 1688) bir heyet kaleyi teslim şartlarını görüşmek üzere Kral Leopold'ün yanına gitti. Nihayet hükümdarın tasdikıyla 14 Mayıs'ta anlaşma imzalandı ve 19 Mayıs'ta yürürlüğe girdi. Böylece Osmanlı idaresi sona ermiş oldu.

Osmanlı hâkimiyeti altında Budin'e bağlı bir sancak merkezi haline getirilen şehre ilk gelen sancak beyi Yahyâpaşazâde Ahmed Bey'dir. Bu görevde daha sonra hayatının uzun kısmını Macar topraklarında geçiren Hamza Bey, Budin ve Tırnışvar (Temesvár) beylerbeyi de olan Kasım Paşa, beylerbeyilik pâyesiyile tayin edilen Arnavut Hasan Paşa ve 1041-1045 (1632-1635) yılları arasında yazdığı *Târih*'iyle tanınan İbrâhim Peçevî (Peçuylu) gibi tanınmış simalar da bulundu.

Şehrin nüfusu hakkındaki bilgiler oldukça kısıtlıdır. Osmanlılar'dan önceki dönemle ilgili olarak ileri sürülen 7-8000'lik tahminler oldukça zayıf temellere dayanmaktadır. 1543'te buraya sevk edilen 3000 kadar kale erinden 966'ya (1558-59) kadar yalnız 1200 kişi kaldı. Bu rakam 976'da (1568-69) hafif yükseliş gösterecek yaklaşık 1400'ü buldu. Bu askerlerin fazla kalabalık ailelere sahip olmadıkları söylenebilir. Sancak merkezindeki timar erlerinin ve bunların cebelülerinin sayısı 500'ü, aileleriyle birlikte 1000-1200 kişiyi pek aşmadı. Esas Macar ahaliden, 971-973 (1563-1565) yıllarında İçkale'de çok düşük sayıda (15 hâne), Dışkale'de biraz daha fazla (78 hâne) ve ayrı bir birim olarak deftere geçirilen, fakat dış mahallelerinden birini oluşturan İngovány'da kırk üç hâne olmak üzere toplam 136 cizye hânesi tesbit edildi. 1200-1500 kişiye tekabül eden bu rakam daha sonra azalmaya yüz tuttu. Sancağın III. Murad döneminden (1574-1595) kalma tek tahrir defterinde sadece elli evli aile reisi kaydedilmişti. Asıl nüfusun idarî ve askerî merkezlerden daha güvenli yerlere gitmesi Macar topraklarında genel bir eğilimdi.

Fethedilen diğer yerlerde de yapıldığı gibi Osmanlılar şehirdeki kiliselerin çoğunu camiye çevirdiler. Katedralin ilk zamanlarda Katolikler'in elinde bırakılması alışmışın dışında bir durumdu. Bunun sebebi ise içinde Macar krallarının mezarlarının varlığıdır. Yirmi beş yıl sonra 1568'de II. Selim bunlardan geri kalanlarının atılmasını emrettiyse de bu emrin tam olarak yerine getirilemediği, XVII. yüzyı-

Istolnî
Belgrad'ın
XVII. yüzyıldaki
durumunu
gösteren
bir gravür
(Ayverdi,
Avrupa'da
Osmanlı
Mi'marı
Eserleri I,
rs. 161)

lın başlarında şehre giren Alman askerlerinin üç dokunulmamış mezarı yağma etmiş olmalarından anlaşılmaktadır. Roman tarzında yapılan bu mâbed bir ara cephanelik olarak kullanılmıştı.

Budin'e yakınlığı, iktisadî ve dinî önemi sebebiyle eskiden beri başta gelen bir ticaret merkezi olan şehir XVI. yüzyılda bu durumunu korudu. Bir yandan gümrük listeleri, öte yandan yüksek sayıdaki dükkanların mevcûdiyeti bunu ispatlar. Ancak daha sonra ticarî faaliyetler oldukça azaldı ve 967'ye (1560) doğru en düşük seviyesine indi. 982'de (1574) yeniden canlanma başladı; 988-992 (1580-1584) arasında istikrarını sürdürdü. Nitekim mukâtaa defterlerindeki kayıtlara göre gelir yekûnû 1547-1548'in altı ayında 86.800; 1558'in üç buçuk ayında 17.638; 1560-1561'in altı buçuk ayında 26.667; 1574'ün beş buçuk ayında 91.512,5; 1580-1581'in tam kamerî yılında 156.080, sonraki tam yılda 119.351 ve bir sonraki tam yılda 92.137 akçe dolayındaydı. Bu gelirlerin büyük kısmı buradan geçen sığır sürülerinden sağlanıyordu, yerli panayırın katkısı da yüksekti. 1574 ve 1580-1584 yıllarında bir yandan İtalya, öte yandan Avusturya ve Almanya istikametine sevk edilen 106.000'den fazla sığır buradan geçmişti. Aynı zamanda başka hayvanî ve bitkisel ürünler dışında madenî emtia da ihraç malları arasında yer alıyordu. İthalâtla ilgili bilgiler kısıtlı olmasına rağmen İstolnî Belgrad'ın yörede başta gelen bir dağıtım merkezi olduğu söylenebilir.

951 (1544) ve 967 (1560) yıllarına ait bilgilere göre şehirdeki mîrî dükkanların sayısı 101'den 112'ye yükselmişti. Kiraya verilen bu satış yerleri ve tezgâhlar ara-

sında helvacı, bakkal, debbâğ, saraç, kazâz, berber, kuyumcu, çilingir, çizmecî, kalaycı, şimşircî, sertıraş, pabuççu, biberici, madrabaz, hallaç, dülger, remmal vb. bulunuyordu. Bunlardan Sziget mahallesindeki yirmi üç dükkândan on altısı Macarlar tarafından işletiliyordu.

İstolnî Belgrad'dan beklenen vergilerin yıllık hâsılı hem 1570 icmal defterinde hem de III. Murad dönemi mufassal defterinde tahmini bir rakam üzerinden tesbit edilmişti (36.000 akçe). Buradaki vergi çeşitlerine göre şehir halkı vergilerinin yüzde 47'sini hububat, 28'ini ise sıra üretiminden ödemekteydi. Bunların dışında müslümanların bağları ve diğer ziraî ürünleri için ödenen vergiler de vardı. Ayrıca şehirde 3000 akçe vergi kayıtlı bir barut değirmeni bulunuyordu. Yine iki değirmenle bir çayırın gelirinin Hacı Bektaş Tekkesi'ne vakfedilmiş olması, bu tarikatın XVI. yüzyılda İstolnî Belgrad'da yerleşmiş olduğuna delâlet eder.

İstolnî Belgrad sancağı sınır boylarında bulunduğu için ona bağlı yerleşim merkezlerinin sayısı devamlı değişmekteydi. Sürekli vergilendirilen köylerin yanı sıra geçici olarak Osmanlı hâkimiyeti altına giren pek çok yer vardı. Hatta bazı defterlere henüz hiç fethedilmemiş bölgelerin yerleşim merkezleri de kaydedilmiş ve timar sahiplerine dağıtılmıştı. Tahrir zamanında mükellefiyeti "ber-vech-i tahmin" şeklinde tesbit edilen ve "hâlf ezraiyyet" ifadesiyle gösterilen bu yerleşme birimleri çoğunlukla bu kapsama girmektedir. Bu tür yerlerin deftere alınmasındaki amaç, Avusturya ile yapılan görüşmelerde delil olarak kullanabilmektir. Nitekim 1563-1565 yıllarında cizye ödeyen 250'ye yakın yerleşme yerinin sancağın

çekirdeğini oluşturduğu ve bu rakama dayanarak 1570 icmal defterinde sıralanan yaklaşık 600 yerleşme biriminin (şehir, kasaba, köy) ve doksana yakın mezranın büyük oranda bu kategoriye dahil olmadığı öne sürülebilir.

XVII. yüzyılda sancağa ait bilgilere pek rastlanmamaktadır. Bu yüzyılda burada bulunan ulûfeli asker sayısı bir hayli azalmıştı. Fakat başka bir sistem içinde görev yapan muhafızların var olduğu söylenebilir. Osmanlı döneminden sonra yapılan ilk Habsburg tapu listesinde aralarında birçoğu harap olmak üzere 258 evin tesbit edilmiş olması, nüfusta XVI. yüzyıla göre büyük bir değişikliğin meydana gelmediğini göstermektedir.

İstolnî Belgrad'da kale dışında Osmanlı inşaat faaliyetleri oldukça sınırlı görünmektedir. Burada yalnız bir iki cami ile mescid ve iki hamam olduğu bilinmektedir. Kalıntıları bugüne kadar ulaşabilen hamamlardan biri, 1559-1563 arasında Budin beylerbeyi olan Güzelce Rüstem Paşa tarafından yaptırılmıştır.

Székesfehérvár, Osmanlı idaresinden sonra özellikle XVIII. yüzyılda barok üslûbunda yapılan kilise ve evlerle donatılmıştır. Şehir merkezi zamanımızda da bu görüntüyü yansıtmaktadır. Günümüzde Fejér ilinin (megye) merkezi ve bir pis-koposluk olan şehrin nüfusu 100.000'i aşmıştır (1995'te 108.070). Bu nüfusuyla Macaristan'ın büyük şehirlerinden biri olan Székesfehérvár'da özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra sanayi hızla gelişmiştir. Şehirdeki başlıca sanayi dallarını elektronik eşya, alüminyum üretimi, takım tezgâhları teşkil eder. Avrupa'nın en büyük otobüs fabrikalarından biri de burada bulunmaktadır.

Güzelce Rüstem Paşa Hamamı'nın kalıntılarını gösteren eski bir fotoğraf (Molnar, lv. XXXVI)

BİBLİYOGRAFYA :

Celâlzâde, *Tabakâtü'l-memâlik*, vr. 365*-373*; Selânikî, *Târih* (İpsirli), s. 44, 326; Peçuyî İbrâhim, *Târih*, I, 257-263; II, 236-243; Evliya Çelebi, *Seyahatnâme*, VII, 55-73; Silâhdar, *Târih*, II, 317-318; J. Sebestyén, *Székesfehérvár fölszabadulása a török uralom alól. 1686. május 19.*, Székesfehérvár 1929; I. Sinkovics, "Székesfehérvár a török támadás előestéjén", *Székesfehérvár évszázadi 3. Török kor*, Székesfehérvár 1977, s. 15-30; Gy. Gerő, "Istolni Belgrád építészeti emlékei", a.e., s. 105-126; I. Dorogi, *Adatok a hódoltsági kereskedelem történetéhez. A székesfehérvári vámhely a török korban* (lisans tezi, 1984); *Die Steuerkonskription des Sandschaks Stuhlweißenburg aus den Jahren 1563 bis 1565, Unter Mitwirkung von I. Hunyadi bearbeitet von J. Matuz* (Islamwissenschaftliche Quellen und Texte aus deutschen Bibliotheken, herausgegeben von K.Schwarz. Band 3.), Bamberg 1986; K. Hegyi, *Székesfehérvár a török korban* (História klub füzetek 5.), Székesfehérvár 1989, s. 3-24; Cs. Veress D.-Gy. Siklósi, *Székesfehérvár, a királyok városa*, Budapest 1990; G. Gömöry, "Székesfehérvár visszavétele 1601-ben és újbóli elvesztése 1602-ben", *Hadtörténelmi Közlemények*, V (1892), s. 299-322, 609-635; I. Karácson, "Királyaink síremlékeinek elpusztulása", *Századok*, XLV (1911), s. 365-366; E. Vass, "Források a Székesfehérvári szandzsakság történetéhez 1543-1688", *Fejér Megyei Történeti Évkönyv*, sy. 19, Székesfehérvár 1989, s. 69-200; M. İpçioğlu, "Kanunî Süleyman'ın Esztergom (Esztergom) Seferi 1543 -Yeni Bir Kaynak-", *Osm.Ar.*, sy. 10 (1990), s. 137-159; G. Dávid, "Timar-Defter oder Dschizye-Defter? Bemerkungen zu einer Quellenausgabe für den Sandschak Stuhlweißenburg (Rezensionsartikel)", *WZKM*, sy. 81 (1991), s. 147-153; a.mlf., "Székesfehérvár", *EL* (Ing.), IX, 920; V. J. Parry, "Istolni (Istoni) Belgrád", a.e., IV, 273-274.

GÉZA DÁVID

İSVEÇ

Kuzey Avrupa'da ülke.

I. FİZİKİ ve BEŞERİ COĞRAFYA

II. TARİH

III. OSMANLI-İSVEÇ MÜNASEBETLERİ

IV. ÜLKEDE İSLÂMİYET ve

İSLÂM ARAŞTIRMALARI

İskandinav yarımadasının doğu yarısı'nı kaplayan İsveç, güney-kuzey doğrultusunda Baltık denizi ve bu denize bağlı Botni (Bothnia) körfezi boyunca uzanır; uzunluğu 1600, genişliği 400 km. kadardır. Batı ve kuzeyinde Norveç, kuzeydoğusunda Finlandiya, güneybatısında Kattegat ve Sund boğazlarıyla ayrıldığı Danimarka bulunur. Meşrutî krallıkla yönetilen ülkenin resmî adı Konungariket Sverige, yüzölçümü 449.964 km², nüfusu 8.900.000 (1999), başşehri Stockholm

(718.462 [1997]), diğer önemli şehirleri Göteborg (454.016), Malmö (248.007), Uppsala (184.507) ve Linköping'dir (131.898).

I. FİZİKİ ve BEŞERİ COĞRAFYA

İsveç'in kuzey yarısı, Norveç sınırını oluşturan Kjølen sıradağlarından doğuya doğru Botni körfezine kadar alçalan geniş ve uzun bir yamaç biçimindedir (Laponya'daki Kebnekajse zirvesi, 2123 m.). Ülkenin orta kesimleri, Dördüncü zaman buzularının derin izler bıraktığı ve göllerin fazlaca yer kapladığı bir çöküntü alanı durumdadır. Orta İsveç'i meydana getiren bu çöküntü alanının güneyinde Danimarka, Hollanda ve Belçika'daki yüzey şekillerini hatırlatan alçak ovalık kesimler uzanır. İsveç'in iklimi İskandinav yarımadasının batı yarısını kaplayan Norveç'inkinden farklıdır. Zira yarımada boyunca uzanan İskandinav dağları Norveç'te hissedilen okyanus etkilerinin İsveç'e geçmesine engel olur; bu yüzden iklim daha sert ve yağışlar daha azdır. Ortalama sıcaklıklar kuzeyden güneye ve batıdan doğuya doğru artar. Yıllık yağış tutarları ise sıcaklığın aksine kuzeyden güneye ve batıdan doğuya doğru gittikçe azalır.

Avrupa ülkeleri arasında Finlandiya'dan sonra ormanlık alanları en geniş ülke İsveç'tir (toprakların % 54'ü). Ormanların büyük bir kısmı iğne yapraklı ağaçlardan meydana gelmekle birlikte bunların arasında yayvan yapraklı ağaçlara da rastlanır. Akarsular dik eğimli yamaçlardan indikleri için kısa boylu olup ulaşımaya elverişli değildir; ancak elektrik üretimine ve tomrukların yüzdürülerek belli merkezlerle ulaştırılmasına uygundur. Ülkede göl sayısı fazladır; Vänern (5550 km²), Vättern (1900 km²) gibi en büyükleri güney kesimlerde bulunur. Bunlardan bazıları tektonik kökenlidir; bazıları ise yer yer moren (buzultaş) yığınlarının gerisinde oluşmuş doğal set gölleridir.

Avrupa'nın seyrek nüfuslu ülkelerinden biri olan İsveç'te km²'ye 21,6 kişi düşer. Kuzeyin tenhaliğine rağmen nüfusun % 80'i, 60. kuzey paralelinin güneyinde yaşar ve kalabalık şehirlerin tamamı bu kesimde toplanmıştır. Resmî dil halkın % 90'ının konuştuğu İsveççe'dir; ikinci dili Fince teşkil eder. Büyük çoğunluk Luther mezhebine mensuptur (% 89).

Sert iklim şartları dolayısıyla topraklarının sadece % 8'i tarıma elverişli olan İsveç'te en fazla şeker pancarı, buğday, ar-

pa, yulaf ve patates yetiştirilir. Hayvancılıkta sığır ve domuz sayısı 4 milyona yakındır; koyun sayısı ise çok daha geri durumdadır. Komşusu Norveç kadar değilse de balıkçılık, özellikle ringa avcılığı İsveç ekonomisinde önemli bir yer tutar. Ülkenin asıl ekonomik gücü orman ürünleriyle demir cevheri yataklarına dayanır. Maden kömüründen mahrum, fakat buna karşılık hidroelektrik enerjisi bakımından son derece zengin olan İsveç, kaynaklarını iyi kullanarak önemli bir sanayi ülkesi durumuna gelmeyi başarmıştır. Ülkenin yarısından fazlasını kaplayan ormanlar çeşitli sınaî ham madde kaynağıdır. İhracat edilen mallar arasında orman ve kâğıt ürünleri başta gelir (kereste ve kâğıt hamuru ihracatın dörtte üçünü kapsar). İkinci sırada yer alan en önemli endüstri kolunu meydana getiren demir çelik üretimi ise gerekli ham madde ihtiyacını, aynı zamanda Avrupa'nın da en zengin demir cevheri damarı olan ülkenin kuzeyindeki Lapland demir yataklarından temin eder.

Ulaşım 11.200 kilometreyi bulan demiryolları, 134.000 kilometreye ulaşan karayolları ve tarifeli seferlerin yapıldığı kırk sekiz havaalanına sahip havayolları ile sağlanır. Son yıllarda önemli bir artış gösteren turizm gelirleri 3,5 milyar Amerika Birleşik Devletleri dolarının üzerinde-dir. Daha çok kâğıt, orman ürünleri, demir çelik, çeşitli makinelerden oluşan ihracatın ve makineler, kimyasal ürünler, petrol, gıda maddeleri, tekstil ürünlerinden oluşan ithalatında yapıldığı ülkelerin başında Almanya, İngiltere, Norveç, Amerika Birleşik devletleri, Danimarka ve Finlandiya gelmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Selâmi Gözenç, *Avrupa Ülkeler Coğrafyası II: Kuzey, Batı ve Orta Avrupa Ülkeleri*, İstanbul 1983, s. 21-38; Nazmiye Özgüç, *Turizm Coğrafyası*, İstanbul 1984, s. 190; Erol Tümerçekin, *Ekonomik Coğrafya*, İstanbul 1984, s. 264-265, 292, 300; "İsveç", *Bertelsmann: Bugünkü Dünya Atlas Ansiklopedi*, Gütersloh 1993, s. 16-19.

DİA

II. TARİH

Avcı toplulukların eski bir dolaşım ve yerleşim bölgesi olan İsveç'in diğer İskandinav halkları ile sıkı bir ilişki içinde geçen ilk tarih çağları efsanelerle doludur ve Avrupa'nın genel oluşumundan uzak bir coğrafyada tarih sahnesine çıkışı oldukça geçtir. Bu dönemde İsveç ortak mâbedleri Uppsala'da yer alan, kuzeyde Götarlar